

School Acceptance

Shiur# 432 | Aug 19th 2023

Riddles of the Week

#1

מגן אברהם סימן כא ס"ק ב

שלא לשכב. והרב"י כת' אנו לא שמענו מי שהקפיד ע"ז מעולם, וכתבי האר"י כתוב על פי הסוד שיש לשכב בלילה בטלית קטן ומביא מהאי דאמרי' פ"ד דמנחות כיון שראה דוד עצמו ערום בבית המרחץ אמר אוי לי שאני ערום מן המצות וק' למה לא אמר כן בליל' שהיה ג"כ ערום אלא ע"כ שהיה שוכב בטלית קטן ע"כ ודבריו דברי קבלה נקבל אבל לדין יש תשובה די"ל דבלילה עכ"פ היה לו מזוזה בפתחו משא"כ במרחץ וכ"מ בגמ' דאמרינן בגמרא ת"ר חביבין ישראל שסיבבן הקדוש ברוך הוא במצות תפילין וציצי' ומזוזה ועליהם אמר דוד שבע ביום הללתיך ובשעה שנכנס דוד לבה"מ וראה עצמו ערום וכו' משמע שהיה ערום מכולם אף ממזוזה כנ"ל ועסי' י"ח
ס"א:

מדרש תהלים (שוחר טוב) מזמור קיט

מה אהבתי תורתך וגו'. אמר שלמה אילת אהבים וגו' (משלי ה' יט), אילת אהבים היא התורה הכל אוהבים אותה, אמר הקדוש ברוך הוא לישראל ולמה תשגה בני בזרה וגו' (שם /משלי ה' /כ), וכה"א ראה חיים עם אשה אשר אהבת כל ימי (חייך) [חיי הבלך] (קהלת ט ט), ולכן אמר אני אוהבה, שנאמר מה אהבתי תורתך וגו', כל מי שאוהב את התורה אינו אוהב אלא חיים, וכה"א ראה חיים עם אשה אשר אהבת וגו' (שם /קהלת ט' /), אמר דוד אני אוהבה, שנאמר ואהבת את ה' אלהיך (דברים ו' ה), וכתוב והיו הדברים האלה (שם /שם /דברים ו' /ו), לכך נאמר מה אהבתי תורתך וגו' אני הולך (למרחץ) והיא עמי, אני ישן והיא עמי, כשם שצויתני והיתה עמו וקרא בו כל ימי חיי (שם /דברים /יז יט), וכתוב בהתהלך תנחה אותך (משלי ו' כב), לא הנחתי אותה כל עיקר, ולפי שלא הנחתי לא היתה עלי משאוי אלא זמירות, וכה"א זמירות היו לי חקך (תהלים קי"ט /פסוק נד), ולא זמירות בלבד אלא גם שיחה, שנאמר כל היום היא שיחתי, ולכן היתה עומדת לי על שונאי.

#2

רמב"ם הלכות מלכים פרק ה הלכה ח

מותר לחזור לארץ מצרים לסחורה ולפרקמטיא, ולכבוש ארצות אחרות, ואין אסור אלא להשתקע שם, ואין לוקין על לאו זה, שבעת הכניסה מותר הוא, ואם יחשב לישב ולהשתקע שם אין בו מעשה, ויראה לי שאם כבש ארץ מצרים מלך ישראל על פי בית דין, שהיא מותרת, ולא הזהירה אלא לשוב לה יחידים, או לשכון בה והיא ביד עכו"ם מפני שמעשיה מקולקלין יותר מכל הארצות, שנאמר כמעשה ארץ מצרים.

רמב"ם הלכות נזירות פרק ה הלכה יח

נזיר שנכנס לבית ושהה שם עד שמת שם המת, או שנכנס לאהל המת בשידה תיבה ומגדל ובא חבירו ופרע גג התיבה מעליו מדעתו, הרי זה לוקה שתיים אחת משום לא יבא ואחת משום לא יטמא, שהרי טומאה וביאה באין כאחת, אבל אם נכנס כדרכו טומאתו קודמת לביאתו שמעת שיכניס חוטמו או אצבעות רגליו נטמא ואינו חייב משום ביאה עד שיבוא כולו.

רמב"ם הלכות כלאים פרק י הלכה ל

הלבוש כלאים או המתכסה בו לוקה, היה לבוש בכלאים כל היום כולו אינו לוקה אלא אחת, הוציא ראשו מן הבגד והחזירו הוציא ראשו והחזירו אף על פי שלא פשט הבגד כולו הרי זה חייב על כל אחת ואחת, במה דברים אמורים שהוא חייב אחת כל היום כשהתרו בו התראה אחת, אבל אם התרו בו ואמרו לו פשוט פשוט והוא לבוש בו ושהה כדי לפשוט וללבוש אחר שהתרו בו הרי זה חייב על כל שהייה ושהייה שהתרו בו עליה ואף על פי שלא פשט.

משנה למלך הלכות ביאת המקדש פרק ג הלכה כא

גרסינן בגמרא פ"ב דשבועות צריך שהייה למלקות או אין צריך שהייה כו' וכתבו התוס' דהכא משמע דלקי אשהייה דלא קא מיבעיא ליה אלא אי צריך שהייה כשיעור השתחואה ובפרק בתרא דמכות משמע דרב ביבי חולק אדרב אשי דמחייב גבי כלאים אפי' לא שהה אלא כדי לפשוט וללבוש ורב ביבי לא מחייב בשהייה ותירצו דרב ביבי לא פליג אדרב אשי אלא דלא נחית לאשמועינן חידוש של שהייה אלא לאשמועינן דבהכנסת בית אונקלי חייב אף על פי שאינו לובש כל המלבוש א"נ לרב ביבי לא לקי אשהייה משום דהוי לאו שאין בו מעשה והכא איירי למ"ד דלאו שאין בו מעשה לוקין עליו א"כ איירי לענין איסור מלקות ולא לענין חיוב. ולפי הנראה התוס' מעולם לא הוקשה להם אלא מרב ביבי דאית ליה דלא לקי אשהייה גבי כלאים אבל לרב אשי ניחא דכי

היכי דהתם לקי אשהייה הכא נמי וראיתי לתוס' שכתבו ורב אשי דפליג עליה התם וחשיב שהייה כמעשה כיון דתחלת הלבשה ע"י מעשה ע"כ. ולא ידעתי מה הוקשה להם לתוס' שאם כוונתם לומר דהיכי ס"ל לרב אשי דאם שהה כדי לפשוט וללבוש דלקי והא לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו הרי קושיא זו אינה נמשכת מסוגיא זו דשבועות ועיקרה היא במכות עלה דמילתיה דרב אשי. ואפשר לומר דהתו' הוה ס"ל מתחלה דמאי דקאמר רב אשי התם דבשהה חייב לאו למימרא דלוקה אלא דחייב לשמים על כל אחת ואחת ויש בו איסור מלקות על כל שהייה ושהייה ולפי זה רב ביבי היה חולק דליכא איסור מלקות בשהייה ומש"ה הוקשה להם מסוגיא זו דאפי' אם נאמר דהכא לענין איסור מלקות מיירי מ"מ תיקשי לרב ביבי דהתם אית ליה דאפי' איסור מלקות ליכא בשהייה והכא לפחות איכא איסור מלקות בשהייה ותירצו דרב ביבי לא פליג אדרב אשי ומודה דאיכא איסור מלקות בשהייה עוד תירצו דרב ביבי התם פליג אדרב אשי משום דסבר דלאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו וסוגיא דהכא או אתיא כמ"ד דלאו שאין בו מעשה לוקין עליו או דאירי לענין איסור מלקות ועל זה הוקשה להם דכיון דאמרת דרב ביבי חולק אדרב אשי משום דס"ל דלאו שאין בו מעשה אין לוקין א"כ אתי רב אשי דלא כהלכתא ותירצו דרב אשי חשיב שהייה כמעשה כיון וכו'. ומדברי הרב בעל חידושי הלכות נראה דס"ל דלרב אשי מאי דבעי רבא אי צריך שהייה למלקות הוא לענין איסור מלקות ולדידי אין צורך בזה דאם נטמא בשוגג נמי חשיב כמעשה ולפי זה בעיא דרבא היה לענין מלקות ממש. ודע שמה שכתבנו דאפילו לרב אשי לא חשיב שהייה כמעשה אלא כשתחלת המעשה היה באיסור כגון לבישת כלאים או מי שנכנס למקדש וטימא עצמו בשוגג שהרי תחילת האיסור היה ע"י מעשה של איסור וכן מי שהיה טמא ונכנס למקדש בשוגג ואחר כך התרו בו לוקה אם שהה לפי שתחילת המעשה ע"י כניסה שהוא מעשה גמור אך טהור שנטמא במקדש באונס לא חשיב מעשה ואין לוקין עליו משום דאין כאן מעשה כלל דהטומאה באונס היתה שבא חבירו וטימאו והוא לא עשה מעשה כלל ואי משום הכניסה הרי בהיתר היתה שטהור היה ועד כאן לא אמרינן דכל שתחלת הפעולה היתה ע"י מעשה דאף דלבסוף ליכא מעשה דחשיב כמעשה היינו כשהתחלת הפעולה היתה באיסור אבל כשהיתה בהיתר אינה מצטרפת עם סופה להחשיבה כמעשה. כך היה נראה לי מסברא אך אחרי העיון נראה דהא ליתא חדא דהא רב אשי בעי טימא עצמו במזיד מהו באונס גמירי שהייה כו' משמע דלמלקות בטומאת אונס ושהיית מזיד פשיטא ליה דלקי וכמו שפירש"י שם יע"ש ותו דאיך בעיא דרב אשי דנזיר בקבר בטומאת אונס מיירי וכדקאמר באונס גמירי שהייה כו' וכי תימא דהתם חשיב מעשה מה שנכנס לקבר והיה באיסור הא ליתא שהרי בעיא דרב אשי איירי בנכנס בשידה תיבה ומגדל שבתחלת ביאתו היתה בהיתר וכמו שפירש"י ובפ"ג דנזיר (דף י"ז) אמרינן בהדיא בהך בעיא כגון שנכנס בשידה תיבה ומגדל ובא חבירו ופרע עליו את המעזיבה וכתבו התוס' שם דוקא באונס כו' הרי מבואר דאף שהביאה היתה בהיתר והטומאה היתה באונס פשיטא ליה לתלמודא דלקי אלא דבעי אי בעי שהייה ולומר דאתי כמ"ד דלאו שאין בו מעשה לוקין עליו או דמיירי לאיסור מלקות הוא דוחק גדול ועוד דהתוס' עצמם שם בנזיר בתחילת הסוגיא דאמרינן היכי דמי אילימא דאמרי ליה לא תנזור למה לי שהייה כו' כתבו ולא הוי כלאו שאין בו מעשה במה שמקבל נזירות דלאו שיש בו מעשה הוא במה שאינו יוצא משם כשנודר בנזיר ע"כ הרי דס"ל לתוס' דבעינן דנזיר היא כמ"ד דלאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו ובעינן הוא לענין מלקות ממש ולא לאיסור מלקות. אשר על כן נראה דאליבא דתוספות כל שתחלת הדבר היה

ע"י מעשה אף שהיה בהיתר חשיב כמעשה אם נעשה איסור אח"כ בלתי מעשה ומש"ה נזיר שנכנס לבית הקברות בשידה תיבה ומגדל ובא חבירו ופרע מעליו המעזיבה לוקה על השהייה אף על פי שאין מעשה בשהייה לפי שתחילת ביאתו לבית הקברות ע"י מעשה היתה ואף שהיתה בהיתר ודברי התוס' שכתבנו הכי דייקי שכתבו דלאו שיש בו מעשה הוא במה שאינו יוצא משם כשנודר ודאי שאין כוונתם דס"ל דעקימת שפתיו שנודר בנזיר חשיב מעשה דהא קי"ל דעקימת שפתים לא חשיב מעשה ועוד דאי טעמא דתוס' הוא משום עקימת שפתים הכי הוה להו למימר דלאו שיש בו מעשה הוא במה שנודר בנזיר בבית הקברות אלא ודאי דמה שנודר בנזיר לא חשיב מעשה ולא חייבוהו מלקות אלא משום דאינו יוצא משם ואף על גב דאינו עושה מעשה במה שאינו יוצא כיון שהביאה היתה על ידי מעשה אף מה שאינו יוצא חשיב כמעשה. עוד נ"ל לומר דהתוס' כשדחקו עצמם לומר דאיירי לענין איסור מלקות ולא לענין חיוב שהוא דוחק גדול מאחר דרבא נקט בלישניה מלקות הוא משום דלא הוה ניחא להו בתירוצא קמא דהכא איירי למ"ד לאו שאין בו מעשה דלוקין עליו משום דלא קי"ל הכי וא"כ איך יתכן דרבא דבתראה הוא אתי דלא כהלכתא ורבי יוחנן דהלכתא כוותיה אית ליה דלאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו וכדאיתא בפ"ג דמכות (דף ט"ז) ומש"ה דחקו עצמם לומר דרבא איירי לענין איסור מלקות ועל זה הוקשה להם דכיון דרבא אשי דבתראה הוא אית ליה דלאו שאין בו מעשה לוקין עליו מאי דחקין לומר דרבא ס"ל כרב אשי לזה תירצו דרבא אשי דפליג עליה חשיב שהייה כמעשה והכא אפי' אי לא בעינן שהייה כו' דהוקשה להם דנהי דיישבנו סוגיא זו אליבא דרב דימי אך פליגא ארבא אשי דאילו הכא משמע דלמלקות לא בעי שהייה ואילו רב אשי התם בעי שהייה למלקות דהכא אפי' לא בעינן שהייה כדי השתחואה מ"מ בעינן כדי יציאה וכניסה אבל בפחות מכאן לא כי היכי דבעינן גבי כלאים כדי פשיטה ולבישה והדר הוקשה להם דאכתי סוגיא זו לא אתי כר' אשי דאילו התם פשיטא ליה לר' אשי דכשיעור פשיטה ולבישה לקי ואילו הכא מספקא לן אי לקי בשיעור כניסה ויציאה דהוי דומיא דפשיטה ולבישה או דילמא דלא לקי כי אם בשיעור השתחואה ותירצו ונראה דאפי' את"ל דגמירי שהייה כדי השתחואה למלקות במקדש ובנזיר היינו משום דדמו לשהייה דקרוב דגבי מקדש אבל לגבי כלאים פשיטא דלא גמירי דלא שייך התם השתחואה כלל ע"כ. הכלל העולה מדברי התוס' דכי איבעיא לן הכא אי צריך שהייה למלקות או לא לעולם פשיטא לן דבעי כדי יציאה וכניסה אך מאי דמספקא לן הוא אי בעי כדי השתחואה ומאי דפשיטא לן דבעי כדי יציאה והכנסה הוא משום דלגבי כלאים לא לקי כי אם בשהה כדי פשיטא ולבישה. וראיתי לתוס' בפ"ג דמכות (דף כ"א) שכתבו ואפי' לא שהה אלא להפשיט מלבוש חייב ובלא שהה לא מיחייב ולא דמי דין זה להך דפ"ב דשבועות דאיבעיא להו מי צריך שהייה למלקות גבי טומאת מקדש ונזיר בקבר דשמא מיחייב בלא שהה והכא אמרינן דלא מיחייב בלא שהייה דלא דמי לשהייה דהתם דכיון דבידו לפרוש מן הטומאה כי לא שהה כדי השתחואה דין הוא דמיחייב אבל הכא דאין לו שהות לפשוט וללבוש אין כאן עבירה אחרת דעדיין הלבישה הראשונה קיימת דהתם נמי אינו חייב עד שיכול לפרוש מן הטומאה ע"כ. והנה מתחילת דבריהם נראה דלא גרסי אלא אפי' לא שהה אלא כדי לפשוט משמע דבשיעור שהייה דכדי פשיטא לחוד חייב אף שלא שהה כדי לפשוט וללבוש וכן נראה קצת מסוף דבריהם שכתבו אינו חייב עד שיכול לפרוש מן הטומאה משמע דלא פסיקא להו אלא דבעינן כדי יציאה דומיא דמאי דבעינן הכא כדי פשיטה אבל לא בעינן כדי כניסה אך הרואה יראה מאמצע דבריהם דהכא בעינן כדי פשיטא ולבישה וא"כ גבי

טומאת מקדש ונזיר פשיטא לן דבעי כדי יציאה וכניסה דהוי דומיא דפשיטה ולבישה כמו שכתבו בפ"ב דשבועות יע"ש. וגבי כלאים דקי"ל כרב אשי דלקי אם שהה כדי לפשוט וללבוש אף דקי"ל דלאו שאין בו מעשה אין לוקין הוא משום דחשיב שהייה כמעשה כיון דתחילת הלבישה ע"י מעשה וכמו שכתבו התוס' ויש לדקדק אי בעינן שתחלת המעשה היה במזיד והתרו בו ואז כל מה ששהה אח"כ חשיב כמעשה כיון שתחילת המעשה היה בו חיוב מלקות או דילמא אפילו שלא התרו בו בתחלה חשיב כמעשה. ונראה דהא ודאי פשיטא דכל שהיה מזיד חשיב כמעשה אך מאי דאיכא לספוקי הוא בשוגג מהו אי חשיב כמעשה או לא ואם נאמר דשוגג לא חשיב כמעשה א"כ צריכין אנו לומר דלרב אשי מאי דבעי הכא רבא אי צריך שהייה למלקות הוא לענין איסור מלקות דהא הך בעיא דרבא בשוגג איירי וכמו שכתבו התוס' אך אם נאמר דאף שוגג חשיב כמעשה אתי בעיא דרבה כפשטה דהיא למלקות ממש ואף שאין בו מעשה לוקה כיון שתחלת הטומאה באה ע"י מעשה שטימא עצמו אך לכ"ע אם נטמא באונס שבא חבירו וזרק עליו השרץ לכולי עלמא לא לקי דהא תחלת הטומאה לא באה על ידי מעשה:

Rabbi Berach Steinfeld

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף כא עמוד א

סיפא אתאן לתינוקות של בית רבן, ומתקנת יהושע בן גמלא ואילך. דאמר רב יהודה אמר רב: ברם זכור אותו האיש לטוב ויהושע בן גמלא שמו, שאלמלא הוא נשתכח תורה מישראל; שבתחלה, מי שיש לו אב - מלמדו תורה, מי שאין לו אב - לא היה למד תורה, מאי דרוש? ולמדתם אותם - ולמדתם אתם, התקינו שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בירושלים, מאי דרוש? כי מציון תצא תורה; ועדיין מי שיש לו אב - היה מעלו ומלמדו, מי שאין לו אב - לא היה עולה ולמד, התקינו שיהו מושיבין בכל פלך ופלך; ומכניסין אותן כבן ט"ז כבן י"ז, ומי שהיה רבו כועס עליו - מבעיט בו ויצא, עד שבא יהושע בן גמלא ותיקן, שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר, ומכניסין אותן כבן שש כבן שבע.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות תלמוד תורה סימן רמה סעיף ז

מושיבין מלמדי תינוקות בכל עיר ועיר. וכל עיר שאין בה מלמד תינוקות, מחרימין אנשי העיר עד שיושיבו מלמד תינוקות. ואם לא הושיבו, מחריבין העיר שאין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן. (ועיין בחושן המשפט קס"ג סעיף ג').

תוספות מסכת בבא בתרא דף כא עמוד א

מתקנת יהושע בן גמלא ואילך לא ממטינן ינוקא ממתא למתא - וכגון שיש כאן כ"ה ינוקי שראויין להשכיר להם מלמד ואם תאמר הא אי הוה ממטינן להו למתא אחריתי יצטרכו מלמד בפני עצמן כיון דאיכא כ"ה ינוקי וא"כ מאי נפקא מינה וי"ל דנפקא מינה דאי הו"ב מלמדי תינוקות באידך מתא היו יכולין להושיב חציים בפני זה וחציים בפני זה.

תשובות והנהגות כרך ג סימן רפג

והנה בתקנות "תמכין דאורייתא" דעת המחבר (הגאון וצדיק רבי צבי אלימלך שפירא זצ"ל בעל "בני יששכר") שמה"ת החיוב הוא ללמד תלמידים בעצמו או בכספו, ורבי יהושע בן גמלא תיקן גדר החיוב שיהיה ת"ת בהמקום מוכן לקבל גם בלי כסף, ומי שלא משתתף בהקמת ת"ת כזה דעתו שגם מ"ע ללמד בנו לא יצא, שחכמים תיקנו כן לקיים המ"ע, ובפמ"ג בפתיחה (בנושא אחר) מביא שהואיל וכן היא תקנת חז"ל לקיים המ"ע, גם מה"ת לא יצא.

ווי העמודים – רבי יצחק זילברשטיין עמוד צד

האם השכנים יכולים למחות שלא לפתוח בשכנותם גן של בנות

אני רוצה לפתוח גן לבנות, באזור בו אין גנים, השכנים מתנגדים בטענה שהרעש מפריע להם, שאלתי היא, נאמר במסכת בבא בתרא (דף כא ע"א) וכן נפסק בשו"ע (ח"מ סימן קנו ס"ג) שמתקנת יהושע בן גמלא יש ללמד תינוקות ישראל תורה בתוך ביתו, ואין השכנים יכולים למחות בידו, ולומר לו אין אנו יכולים לישן מקול התינוקות של בית רבן, האם זה כולל גם גן של בנות, או רק של בנים?

תשובה

פרעה הרשע אמר למשה רבינו לא כן לכו נא הגברים ועבדו את ה', מה קרה שרשע זה הסכים פתאום לשלוח את הגברים, אמר מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שפרעה לא חשש לשלוח את הגברים, כי ידע שאם הנשים ישארו קשורות לתרבות מצרים, אין שום ערך לעבודת הגברים, וגם הם יחזרו לתרבות מצרים, כי אם הבנות מסורות לאילי הזמן גם הבנים ילכו אחריהם. וכמבואר במדרש (בראשית רבה יז ז) שאשה צדיקה נשאה לרשע ועשתה אותו צדיק, וצדיק נישא לרשעה ועשתה אותו רשע.

והוסיף מרן הגרי"ש וסיפר, שלאחר המהפכה הקומוניסטית ברוסיה, היתה אסיפת רבנים בפטרבורג אם ללמד תורה גם לבנות ישראל, והיו רבנים שערערו על כך, שאסור ללמד תורה לבנות, אמר להם רבי אליעזר רבינוביץ ממינסק,

שלגירות מותר ללמד תורה, והטעם שאם לא ילמדוה לא תדע, אבל בת ישראל הגדלה באוירה של תורה, הרי לומדת הכל בבית הוריה, והיא יוצאת משם ספוגה ברוח היהדות ובידיעת תורה ומצוות, אבל כהיום שהבתים עצמם צריכים רחמי שמים, דינה כנכרית הבאה להתגייר, ומלמדים אותה תורה.

ובריזב"ז הוסיף, שעל ידי שהנשים לא הלכו לבתי ספר, ולמדו בגימנסיות של גוים ומשכילים, לא רק שהן נתקלקלו אלא קלקלו גם את אחיהן בעליהן וילדיהן, וקהילות שלימות נחרבו מכך, הרי שכהיום הלימוד לבנות הוא עיקר גדול, והוא כהיום חלק מתקנת יהושע בן גמלא, כי כדי שהגברים ימשיכו ללמוד, צריכים שגם בנות ילמדו.

וכן כתב בשו"ת שלמת חיים (סימן תשסא) שאם נראה לבי"ד שלימוד הבנות הוא מצוה, גם כן אינו יכול לעכב.

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ב סימן קיג אם יכולין לשלם שכר למוד לבנות ממעות מעשר

הנה בדבר אם רשאי לשלם שכר למוד הבנות בבי"ס שנקרא בית יעקב ממעות מעשר, ודאי יש חלוק בין בנים לבנות מדינא דללמוד מקרא הא חייב האב ללמד לבניו אף בשכר, וממילא הוא דבר שבחובה שאינו רשאי לשלם מהמעשר, אבל לבנות שאין חיוב על האב ללמד להן תורה, הרי אין זה דבר שבחובה ואם יש צורך היה שייך להתיר ליתן מכסף המעשר. אבל במדינתנו כאן שמחוייבין מדינא דמלכותא ללמד בבתי ספר שלהם ובחסידי השי"ת על ישראל איכא הרשות ללמד בבתי ספר שתחת הנהלת ישראל כשרים ויראי ה' שנמצא שאם לא יתן בתו ללמוד בבי"ס כשר כהא דבית יעקב וכדומה להתחנך שם בדרך התורה והאמונה ושמירת המצות הרי יהיה מוכרח ליתן אותה לבי"ס של המדינה שהוא ח"ו ללא תורה וללא אמונה, שזה מחוייב גם לראות שתהיה בתו כשרה להאמין בה' ובתורתו/ובתורתו/ ולקיים כל מצותיו אף בהוצאת ממון, וממילא הוא דבר שבחובה.

ועיין באו"ח סימן ש"ו סעיף י"ד שאם לא רצה האב להשתדל בהצלת בתו כשהוציאה מכלל ישראל כייפין ליה, אלמא דעל האב איכא חיוב ע"ז, ואף שבמ"ב בשער הציון כתב דנקט בתו משום סיפא דאי לא בעי כייפין לו כי הוא גואלה וקרובה משמע שאינו מדין חיוב על האב אלא מחיוב שעל כל אדם בעולם ורק משום שהוא קרוב מוטל עליו אותו החיוב עצמו בדין הקרוב קרוב קודם, שמדין זה היה מסתבר שיכול ליקח מכסף מעשר. אבל תמוה חדא דפשוט דאף שלר"ל איתא בנזיר דף כ"ט דליכא חיוב חינוך לבת, אין הלכה כן אלא כדהיה פשוט שם לגמ' דחייב גם בחינוך בתו עד דהקשה אלא לר"ל אפילו בתו, וכמפורש במתני' דיומא דף פ"ב שמחנכין תינוקות להתענות ביו"כ ומפורש בגמ' שהוא גם תינוקות בנות, ועוד אף לתירוץ זה אליבא דר"ל הוא רק בחינוך מצות אבל ללמדה להאמין בה' ובתורתו ולהשמר מאיסורין ודאי הוא מחוייב. ופשוט לע"ד שאף בשכר מחוייב בין לבן ובין לבת. ונמצא שהוא ג"כ דבר שבחובה שאינו רשאי ליקח ממעות מעשר וצ"ע לשון שעה"צ. אבל למעשה מה שראוי לפי פרנסתו לשלם זה אינו רשאי ליקח מכסף מעשר ואם מבקשים יותר יכול ליקח המותר מכסף המעשר וזהו גם בשכר למוד דבנים.

ולפי חשבון מעשר שלו ניכר שהוא מרויח פחות מכדי הוצאתו שמדינא פטור כי פרנסת עצמו קודם לכל אדם כדאיתא ברמ"א יו"ד/ סימן רנ"א סעיף ג' והוא למעלה יתירא ומדת חסידות ליתן המעשר לצדקה ולדחוק בהוצאת בני ביתו ודאי אין להחמיר בזה. ידידו המברכו בכוח"ט בזכות המעשר, משה פיינשטיין